

Koritsánszky Ottó munkásságának soproni vonatkozásai

NIKOLICS KÁROLYNE ES NIKOLICS KÁROLY

Koritsánszky Ottó, a Magyarországi Gyógyszerész Egyesület hosszú időn át ügyvezető igazgatója, a Nemzetközi Gyógyszerész Szövetség (F. I. P.) alelnöke, a két háború közti szakmai élet ismert alakja volt. Életrajzi adatait tudomásunk szerint nagyrészt feldolgozták. Nem lesz azonban érdektelen, ha a soproni gyógyszerésztörténeti konferencián néhány helyi vonatkozású adatot is közlünk. Ezekkel szeretnénk bemutatni ennek a pályáját szerető, s műveltsége, nyelvtudása révén külföldön is elismert egyéniségnek néhány vonását.

1903-ban pályadíjat tűztek ki „a XVI. század végéig felállított legrégebbi gyógyszerárak keletkezési viszonyának és történetének megírására”. A pályázat felkeltette *Koritsánszky Ottó* érdeklődését. Mint fiatal gyógyszerész, *Molnár Lajos* soproni Oroszlán gyógyszerárában vállalt munkát 1904/5-ben. Hét hónapig kutatott a városi levéltárban. A munkát *Molnár Lajos* maga is támogatta. *Koritsánszky* forrásul használta még a Csányi Krónikát és *Korabinsky János* „Geographisch-Historisch- und Produkten Lexikon von Ungarn” című, 1786-ban megjelent művét. A pályamunkában a soproniakon kívül a nagyszombati és a pozsonyi gyógyszerárakra vonatkozó adatokat is dolgozott fel. A mintegy 20 gépelt oldal terjedelmű soproni anyag 56 levéltári hivatkozást sorol fel. Dolgozatát „Régi magyar gyógyszerárak” címen 1905. október 17-én Sopronból nyújtotta be, jeliséje egy Ovidius idézet volt. A pályamunkát 100 koronával jutalmazták és a Gyógyszerészeti Hetilap 1907-es évfolyamában jelent meg. Levéltári kutatásai során talált rá egy kétoldalas „Apotheker Instructio”-ra, melyet a Pharmaceut. Post-ban 1905-ben ismertetett.

Az értékes dolgozat alapos, elmélyült kutatás eredménye volt. Adatait később, a Patika Múzeum felállításával kapcsolatos történeti gyűjtéskor is jól fel tudtuk használni.

Koritsánszky Ottó, *Molnár Lajostól* emlékül több régi állványedényt kapott az Oroszlán gyógyszerárból. Ezeket múzeumok felállításakor fivére: *Viktor* gyűjteményünk számára szíves volt visszaszármaztatni.

Koritsánszky Ottó már fiatal korában sokat utazott. Útiélményei részben nyomtatásban is megjelentek. Érdekességgéppen említjük, hogy „Jáva szigetén” című kis könyvének előszava 1905. június 26-án Sopronban kelt, bizonyítva ifjú korának sokrétű, termékeny munkáját.

Gyakorlati voltak *Koritsánszky Ottó* Sopronban tett hivatalos látogatásai, melyeket a Magyarországi Gyógyszerész Egyesület ügyvezető igazgatójaként tett az 1920-as, 30-as években. Az Egyesület soproni kerületének jegyzőkönyve az 1895. és 1948. közti időszakban megtartott ülések eseményeit rögzíti. Ezekből kivonatoltuk azon közgyűlések néhány adatát, melyeken *Koritsánszky* is részt vett.

1921. július 9-én népes közgyűlése volt a kerületnek. Az országos egyesületi központ részéről megjelent *Karlóvszky Geyza*, *Müller Vilmos* és *Koritsánszky Ottó*. Eljött a megye főispánja, a város polgármestere, több vezető tisztviselőből, s a tisztifőorvosokból álló képviselőlet élén. Jelen voltak még nagy számban a burgenlandi gyógyszerészek, akik ezt követően szervezetenként már nem tartoztak ide, bár időnként később is részt vettek a soproni üléseken. *Müller Vilmos* ismertette a gyógyszerárak helyzetét, a nagymagyarországi 2000-ről 966 gyógyszerárra való létszámcsökkenést. *Koritsánszky* az újjászervezett egyesület programját, ennek keretében a gyógyszerárak reformját, a kamarák felállításának tervét ismertette.

Két évvel később, 1923-ban az országos központ kritikát is kapott a soproni csoporttól. *Nikolics Milivoj* titkár bírálja többek közt a szaklapok nivóját, hiányolja az alkalmazottak fizetésének szabályozását. *Koritsánszky* az Egyesület nehézségeire hivatkozik, de biztosítja a kerületet, hogy a kitűzött programot fokozatosan igyekeznek megvalósítani.

Az 1924. évi megyei közgyűlés elsősorban érdekvédelmi kérdéseket tárgyalt. Az ügyvezető igazgató egyetértett azzal, hogy fokozottabban képviselje az Egyesület a gyógyszerészek érdekeit a társadalombiztosítási kedvezmények terén és szüntessék be a központi orvosi rendelők szükségleteinek drogériákból való beszerzését.

1926-ban pedig tájékoztatja a kerületet a gyógyszerési kamarák és a korpótlék-pénztár felállításának előkészületeiről. Több szociális jellegű javaslatot határozaiként fogadnak el, mely az alkalmazottak korpótlék rendszerével kapcsolatos. Felmerült a jogadományozás kérdésének rendezése is. Végül a kerület saját megtakarításából a budapesti országos székház javára 1 millió koronát ajánlott fel, ez azonban az infláció révén kisebb értéket jelentett, bár egyébként jelentős hozzájárulás volt.

1928-ban felmerült a pálya túlszűfoltóságának kérdése. Az akkori idők gazdasági válsága éreztette hatását; sokan gyógyszerészi oklevéllel más pályán helyezkedtek el, főleg a nyugdíjrendezés hiánya miatt. *Koritsánszky* tájékoztatást nyújtott részben e kérdéssel, részben a laxa rendezéssel és a specialitások növekedésével kapcsolatban. Ez utóbbiak a gyógyszertárak jövedelmezőségével kapcsolatos problémák voltak.

1929-ben az ügyvezető igazgató reflektált a kerület által is szorgalmazott etikai kérdésekre, ilyenirányú problémák rendezésére, s így szólt: „... minden gyógyszerész maga kezdje el a tiszta munkát, s ne várja másától”. A továbbiakban tájékoztatást adott a nyugdíjintézet felállításának előkészületeiről is.

Hasonló problémák vetődtek fel az 1930. évi közgyűlésen, ahol a soproni kerület ismét szorgalmazta a gyógyszerész-kamara felállítását. Mint ismeretes, ez a terv sohasem valósult meg.

1931-ben a Vas-Zalai kerület két képviselője is megjelent, ez is aktív dűnántúli csoport volt. *Koritsánszky* itt főleg érdekvédelmi kérdésekről nyújtott tájékoztatást. A kerület az OTI-nak adandó kedvezmény progresszivitását javasolta, mert a gyógyszertárak teherbírása nem egyforma. Ez már az ún. törpe gyógyszerészek érdekében tett javaslat volt.

Az 1932. évi kerületi közgyűlésen az ügyvezető igazgató felveti egyes megyék helyes kezdeményezését, hogy a gyógyszertárak vizsgálatába a tisztiorvos mellé gyógyszerészt is vonjanak be.

1932. nyarán Sopronban rendezték meg a Gyógyszerész Egyesület országos közgyűlését. Az akkori feljegyzések, ill. családi, szóbeli közlések tanúsítják *Koritsánszky Ottó* aktív tevékenységét, reformtörekvéseit, elégedetlenségét az akkori elnökséggel szemben. Már itt kezdett kibontakozni az Egyesületi vezetőségén belüli ellenzék terve az elnök leváltására. A *Lächerer—Koritsánszky* által vezetett csoportot többek közt a soproni kerület is támogatta. Tervüket a következő közgyűlésen meg is valósították.

Egyébként a soproni országos közgyűlés nemcsak szakmai szempontból volt emlékezetes, hanem látogatottság tekintetében és társadalmi programjával is a jól sikerült összejövetel közé tartozott. Itt hangzott el *Házi Jenő*nek, Sopron város főlevéltárosának a régi helybeli patikákról szóló előadása, mely *Koritsánszky* után a második feldolgozás volt.

A soproni kerületi közgyűléseken megvitatott néhány szakmapolitikai kérdés bemutatja az akkori idők gyógyszerészetének, s természetesen elsősorban

a tulajdonosi karnak a problematikáját. *Koritsánszky Ottónak* a gyógyszerészet érdekvédelmi tevékenységében kifejtett vezető szerepe azt mutatta, hogy állandóan rajta tartotta szemét a pálya időszerű kérdésein és általában a fejlődést is szolgáló kompromisszumokban kereste a megoldást. Ehhez nagy diplomáciai érzéke és lendületes szónoki készsége is hozzásegítette.

Koritsánszky a Gyógyszerész Egyesületen kívül más szervezetek, tudományos egyesületek fórumain is szerepelt. Sopronban két ízben került megrendezésre az Orvosok és Természetvizsgálók Vándorgyűlése: 1875-ben és 1929-ben. Az 1929. évi rendezvényen, a gyógyszerészi szekcióban *Koritsánszky Ottó* két előadást is tartott. Címük: „A gyógyszerészet egészségügyi szolgálatai nemzetközi vonatkozásban”, ill. „Kiképzési reformtörekvéseink és a gyógyszerészképzés az európai államokban”. E két előadás is tükrözi *Koritsánszky* sokrétű érdeklődését és a nemzetközi fejlődések ismeretét.

Városunk gyógyszerészeti múltja első kutatójának emlékét ma is őrizzük. Rajta kívül *Házi Jenő*, *Halmai János* és *Csatkai Endre* sok értékes adatot dolgozott fel az utókor számára. 1968-ban az első Patika Múzeum felállításakor *Koritsánszky Ottó* képét elhelyeztük gyűjteményünkben.

Összefoglalás

Szerzők felidézik *Koritsánszky Ottónak*, a magyar gyógyszerészek egyik vezető egyéniségének soproni kapcsolatait. *Koritsánszky* mint a Magyarországi Gyógyszerész Egyesület hosszú időn át volt ügyvezető igazgatója — egyben a Nemzetközi Gyógyszerész Szövetség alelnöke — számos alkalommal járt hivatalos minőségben Sopronban, ahol a kerület gyógyszerészeinek közgyűlésén is részt vett.

A városhoz egyébként rokon és baráti szálak is fűzték, így gyakori ittlétéivel a szakmai kapcsolatokat is erősítette.

К - нэ Николнич и К. Николнич: *Шопронские отношения деятельности Отто Коричански*

Авторы рассматривают шопронские контакты одного из ведущих личностей венгерских фармацевтов, Отто Коричански. Коричански будучи продолжительное время директором - распорядителем Объединения Венгерских Фармацевтов — и вместе с тем и вице-президентом Международного Союза Фармацевтов — неоднократно посетил Шопрон по делам, где также участвовал на съезде фармацевтов области.

Mrs. K. Nikolics, K. Nikolics: *Relations of Otto Koritsánszky's activity with Sopron*

The authors mentions the connections of Otto Koritsánszky, one of the leading personalities of Hungarian pharmacists to Sopron, Koritsánszky, as the managing director of the Association of Hungarian Pharmacists, and at the same time vice president of the International Society of Pharmacists, visited Sopron several times officially where he also participated at the general assembly of the pharmacists of the district.

Frau K. Nikolics, K. Nikolics: *Die Soproner (Ödenburger) Beziehungen der Tätigkeit Otto Koritsánszkys*

Es werden die Beziehungen von Otto Koritsánszky, eines der führenden Persönlichkeiten der ungarischen Pharmazisten wiedererweckt. Koritsánszky als langjähriger geschäftsführender Direktor des Ungarischen Pharmazisten-Vereins — und gleichzeitig vizepräsident des Internationalen Pharmazisten-Verbandes — war bei zahlreichen Gelegenheiten in offizieller Funktion in Sopron, wo er auch an der Generalversammlung der Pharmazisten des Bezirks teilnahm.

(Győr-Sopron megyei Tanács Gyógyszertári Központja,
Than Károly Gyógyszertár Sopron, Újteleki u. 54.)